

**Informacja
o działalności
Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach
za okres
od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku**

**CZĘŚĆ I
OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI KOLEGIUM**

1. Podstawa i zakres działania Kolegium.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Katowicach (zw. dalej Kolegium lub SKO) jest państwową jednostką budżetową.

Podstawę prawną działania Kolegium stanowi:

- ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2018 r., poz. 570)
- oraz rozporządzenia wydane w oparciu o delegację ustawową.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą samorządowe kolegia odwoławcze są organami wyższego stopnia w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości samorządu terytorialnego, właściwymi do rozpatrywania w szczególności:

- odwołań od decyzji,
- zażaleń na postanowienia,
- żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji w trybie uregulowanym przez przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 2000 tj. ze zm., zw. dalej – k.p.a.) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r., poz. 2651 tj. ze zm., zw. dalej – Op),
- w innych sprawach na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Obszar właściwości miejscowej Kolegium obejmuje, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie obszarów właściwości samorządowych kolegiów odwoławczych (Dz. U. z 2003 r., nr 198, poz. 1925), powiaty: będziński, bieruńsko-lędziński, gliwicki, mikołowski, raciborski, rybnicki, tarnogórski i wodzisławski oraz miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze i Żory wraz z gminami znajdującymi się na tym obszarze.

Rozstrzygając sprawy indywidualne w składach trzyosobowych, Kolegium związane jest wyłącznie przepisami obowiązującego prawa.

2. Obsada kadrowa Kolegium.

2.1. Kolegium składa się z 64 członków: 36 etatowych i 28 pozaetatowych.

Liczba członków etatowych posiadających wykształcenie:		
wyższe prawnicze: 34	wyższe administracyjne: 2	
Liczba członków pozaetatowych posiadających wykształcenie :		
wyższe prawnicze: 22	wyższe administracyjne: 4	wyższe inne: 2

Wśród etatowych członków Kolegium:

- dwie osoby posiadają tytuł profesora zwyczajnego,
- sześć osób posiada tytuł doktora nauk prawnych,
- jedna osoba ukończyła aplikację sędziowską,
- jedenaście osób ukończyło aplikację radcowską.

Wśród członków pozaetatowych:

- jedna osoba posiada tytuł doktora nauk prawnych,
- dwanaście osób ukończyło aplikację radcowską.

W okresie sprawozdawczym w obsadzie personalnej Kolegium nastąpiły następujące zmiany:

1. W roku 2022 trzy osoby złożyły pisma do Prezesa Kolegium o odwołanie ich z funkcji pozaetatowych członków kolegium przed upływem ich kadencji. Prezes po pozytywnym zaakceptowaniu wniosków zwrócił się z wnioskiem do Premiera o ich odwołanie. Były to następujące osoby.
 1. Urszula Lesiak odwołana z dniem 31.01.2022 r.,
 2. Piotr Strzępek odwołany z dniem 15.08.2022 r.,
 3. Marek Kubista odwołany z dniem 16.12.2022 r.
2. Z dniem 2 sierpnia 2022 roku dobiegła końca sześcioletnia kadencja następujących pozaetatowych członków:
 1. Agata Cebera,
 2. Katarzyna Cibis,
 3. Przemysław Drąg,
 4. Janina Drożdż,
 5. Daniel Gola,
 6. Halina Goździewicz-Kruszyna,
 7. Ilona Hajdas
 8. Jan Hajdy
 9. Łukasz Kasperkiewicz,
 10. Urszula Kasprzyk,
 11. Piotr Kindler,
 12. Natalia Kordys-Klimczuk,

13. Ewa Maćkowiak,
14. Danuta Matura-Jakubas,
15. Jacek Wiatrowski.

3. Prezes Kolegium w 2022 roku ogłosił dwa konkursy na pozaetatowych członków kolegium. Pierwszy odbył się w dniu 6 czerwca 2022 roku. W wyniku postępowania konkursowego Premier na wniosek Prezesa Kolegium powołał na stanowiska pozaetatowych członków kolegium od dnia 11 lipca 2022 roku na czteroletnią kadencję następujące osoby:

1. Artura Bielę,
2. Michała Bożka,
3. Aleksandrę Józwiak,
4. Dawida Łączaka,
5. Katarzynę Ostrowską,
6. Kingę Woźniak.

Drugi konkurs odbył się w dniu 29 września 2022 roku. W wyniku postępowania konkursowego Premier na wniosek Prezesa Kolegium powołał na stanowiska pozaetatowych członków kolegium od dnia 10 listopada 2022 roku na sześcioletnią kadencję następujące osoby:

1. Ewę Bieniek-Mroczkowską,
2. Katarzynę Brodziak-Grzyb,
3. Katarzynę Cibis,
4. Małgorzatę Drzastwę,
5. Daniela Gołę,
6. Ilonę Hajdas,
7. Jana Hajdego,
8. Katarzynę Janotę,
9. Łukasza Kasperkiewicza,
10. Piotra Kindlera,
11. Danutę Matureę-Jakubas,
12. Mariusza Piątka,
13. Marka Strzałę,
14. Annę Wawrzyniak.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku Kolegium liczyło 36 członków etatowych i 28 członków pozaetatowych.

2.2. Biuro Kolegium składa się z 27 etatów:

Kierownik Biura	1 etat
Główny Księgowy	1 etat
Pozostali pracownicy biura	25 etatów (w tym 2 sprzątaczkę po 0,75 etatu)

Wyższe wykształcenie posiada 15 osób zatrudnionych w Biurze Kolegium.

2.3. Członkowie Kolegium publikowali w okresie sprawozdawczym prace naukowe, monografie, rozprawy, artykuły naukowe, referaty na konferencje naukowe, m.in.:

1) Prof. dr hab. Lidia Zacharko, Przedsiębiorstwa publiczne we Francji. Prywatyzacja zadań publicznych – kierunki zmian Acta Universitatis Wratislaviensis – seria Prawo. Tom 334: Współczesne funkcje państwa wobec gospodarki. Księga jubileuszowa Profesora Tadeusza

Kocowskiego, Wydawnictwo Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego s. 733-744, Wrocław 2022 r.,

2) Prof. dr hab. Lidia Zacharko, dr Adrian Zacharko, Nowe formy współdziałania międzygminnego we Francji - metropolia Wielki Paryż, czasopismo : Związki publicznoprawne w świetle współczesnego prawodawstwa międzynarodowego, unijnego i krajowego, red. Jerzego Korczaka, Acta Universitatis Wratislaviensis – seria Prawo CCCXXXIII, Wydawnictwo Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego s. 733-744, Wrocław 2022 r.,

3) Prof. dr hab. Lidia Zacharko, W poszukiwaniu dobrego prawa. Tom I Perspektywa publicznoprawna, Księga Jubileuszowa Prof. Mirosława Steca, Wolters Kluwer, s. 188-197, Warszawa 2022 r.,

4) Prof. dr hab. Jolanta Blicharz, prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic, Prof. dr hab. Lidia Zacharko, Administracja w demokratycznym państwie prawa. Księga Jubileuszowa dedykowana prof. dr hab. Czesławowi Martyszowi Wolters Kluwer, s. 188-197, Warszawa 2022 r.,

5) Prof. dr hab. Jolanta Blicharz, Prof. dr hab. Lidia Zacharko, Asymmetric information in Public Administration, tytuł rozdziału Coputerization of Public Administration and the implications for information Asymmetry pod redakcją D. Cendrowicz, A. Chrisidu, Wydawnictwo Beck Warszawa 2022 r. s. 13-22,

6) Prof. dr hab. Jolanta Blicharz, Prof. dr hab. Lidia Zacharko, Kilka refleksji na temat rozumienia nowoczesnej administracji, Gubernaculum et Administratio, Wydawnictwo Nauk Administracyjnych Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Częstochowie, s. 9-22 Częstochowa 2022 r.

7) Tomasz Gwóźdź, Dominik Kołodziej, Initiation of Proceedings in a Case of Tax Offense as a Premise for Suspending the Limitation Period for a Tax Liability in Polish Law, "Financial Law Review", Nr 1/25/2022.

8) Jadwiga Glumińska-Pawlic, Tomasz Gwóźdź, Nowe obciążenia publicznoprawne a zasada zaufania do państwa i tworzonego prawa, „Finanse publiczne a Konstytucja”, red. M. Bogucka-Felczak, 2022.

9) Grzegorz Łaszczyca, Andrzej Matan, Kryterium sądowej kontroli samorządowych aktów prawa miejscowego [w:] Sądownictwo administracyjne w umacnianiu państwa prawa. Księga z okazji 100-lecia sądownictwa administracyjnego w województwie śląskim, red. Andrzej Matan, Adam Nita, Warszawa 2022, ss. 189-217,

10) Grzegorz Łaszczyca, Andrzej Matan, Współdziałanie decyzyjne w ogólnym postępowaniu administracyjnym [w:] Administracja w demokratycznym państwie prawa. Księga jubileuszowa Profesora Czesława Martysza, red. Andrzej Matan, Warszawa 2022, ss. 380-393,

11) Weronika Szafrąńska, Osłabianie autonomii jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie zmian proponowanych w Prawie oświatowym / red. A. Matan, Administracja w demokratycznym państwie prawa. Księga jubileuszowa Profesora Czesława Martysza, Warszawa 2022, Wolters Kluwer Polska, 928 s., ISBN 978-83-8286-214-0,

12) Weronika Szafrąńska, Nadużycie uprawnień procesowych w postępowaniu sądoadministracyjnym / red. J. Kosonoga, Przeciwdziałanie nadużyciu uprawnień procesowych w postępowaniach sądowych, Warszawa 2022, Dom Wydawniczy i Handlowy Elipsa, 366 s., ISBN 978-83-64878-60-2

- 13) Weronika Szafrńska, Kondemnacyjne uprawnienia orzecznicze sądów administracyjnych / red. M. Kruś, L. Staniszevska, M. Szewczyk, Kierunki rozwoju jurysdykcji administracyjnej, Warszawa 2022, Wolters Kluwer Polska, 912 s., ISBN 978-83-8286-721-3,
- 14) Weronika Szafrńska, O wnoszeniu podań na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej (o problemie "zwykłego" e-maila), Studia Prawnoustrojowe nr 57, ISSN 1644-0412, s. 471-486,
- 15) Weronika Szafrńska, O potrzebie określenia właściwości rzeczowej sądów administracyjnych przy użyciu klauzuli generalnej, Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica, ISSN 0208-6069, e-ISSN 2450-2782, tom 98, s. 221-236,
- 16) Weronika Szafrńska, Limitation of the principle of openness in polish judicial-administrative proceedings during the pandemic and the standards of a fair hearing: the reasons for possible complaints brought before the european court of human rights, Studia Iuridica, ISSN 0137-4346, e-ISSN 2544-3135, s. 368-386

3. Lokal i wyposażenie Kolegium.

Siedziba Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Katowicach mieści się w budynku przy ul. Dąbrowskiego 23 w Katowicach. Budynek ten jest własnością Województwa Śląskiego, a SKO zajmuje II piętro budynku oraz jedno pomieszczenie piwniczne o łącznej powierzchni 1119,45 m². W osobnych pomieszczeniach, na zajmowanym przez SKO piętrze, znajdują się serwerownie, w których są zainstalowane serwery obsługujące wewnętrzną sieć komputerową, urządzenia zabezpieczające oraz zainstalowana jest centrala telefoniczna obsługująca wewnętrzną sieć telefoniczną. Stanowiska pracy wyposażone są w sprzęt komputerowy, drukarki, jak również w skanery służące do skanowania dokumentów w celu ich archiwizacji. W wydzielonych pomieszczeniach znajdują się kserokopiarki oraz niszczarki dokumentów. Pozaetatowi członkowie kolegium korzystają z pomieszczenia, w którym są urządzone stanowiska pracy wyposażone w sprzęt komputerowy. Część pomieszczeń biurowych pełni rolę archiwum akt.

W związku z żądaniem właściciela budynku Kolegium było zmuszone oddać od czerwca 2022 roku dwa pomieszczenia biurowe, co jeszcze bardziej skomplikowało i tak już trudną sytuację lokalową kolegium. Od lat SKO boryka się z brakiem miejsca na archiwum akt, a obecnie brakuje już miejsca na przechowywanie niezbędnych materiałów eksploatacyjnych do urządzeń biurowych czy środków czystości.

W 2022 roku zakupiono sprzęt komputerowy w postaci monitorów, drukarek oraz serwera plików, którym częściowo zastąpiono posiadany już wyeksploatowany i nie spełniający obecnie stosowanych i wymaganych standardów pod względem oprogramowania oraz parametrów technicznych. W 2022 roku zakupiono i uruchomiono nowe oprogramowanie kancelaryjno-biurowe - „Resak”, który zapewnia wsparcie czynności kancelaryjnych i obsługę działalności orzeczniczej SKO z wykorzystaniem jak również obsługę korespondencji za pośrednictwem platformy ePUAP.

CZEŚĆ II

1. Liczba spraw ujętych w ewidencji ogółem w roku objętym informacją **17071**

W tym spraw :

1.1. pozostałych w ewidencji z okresu poprzedniego¹ 1300

(łącznie sprawy administracyjne i sprawy z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowych)

1.2. wpływ w roku objętym informacją 15771

2. Rodzaje spraw, które wpłynęły w roku objętym informacją²

2.1. Liczba spraw administracyjnych – ogółem 14182

Lp.	Określenie rodzaju spraw	Liczba spraw
1.	objęte proceduralnie przepisami Ordynacji podatkowej	2543
2.	działalność gospodarcza	16
3.	planowanie i zagospodarowanie terenu	403
4.	pomoc społeczna, świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna, oświata (stypendia, pomoc materialna itd.), dodatki mieszkaniowe, sprawy socjalne	6826
5.	gospodarka nieruchomościami (bez opłat za wieczyste użytkowanie), przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, prawo geodezyjne i kartograficzne	405
6.	ochrona środowiska, ochrona przyrody i ochrona zwierząt, odpady i utrzymanie porządku i czystości w gminach	1304
7.	prawo wodne	59
8.	rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe, łowiectwo	12
9.	handel, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	29
10.	prawo o ruchu drogowym, drogi publiczne, transport drogowy	2088
11.	prawo górnicze i geologiczne	12
12.	egzekucja administracyjna	129
13.	inne, pozostałe, w tym skargi i wnioski rozpatrywane w trybie Działu VIII KPA	356

2.2. Sprawy podlegające rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. **Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023, poz. 259, zw. dalej jako Ppsa)**³ 1304

2.3. Liczba spraw z zakresu aktualizacji opłat za użytkowanie wieczyste. 285

2.4. Liczba postanowień sygnalizacyjnych 0

CZĘŚĆ III
ZAŁATWIENIE SPRAW ADMINISTRACYJNYCH

1. Liczba spraw załatwionych ogółem w roku objętym informacją 15029

LP.	Określenie rodzaju rozstrzygnięć ⁴	Liczba spraw
1.	Akty wydane przez SKO jako organ II instancji W tym Akty wydane przez SKO w trybie 127 § 3 KPA oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 OP	9534 20
2.	Akty wydane przez SKO jako organ I instancji - sposób rozstrzygnięcia ⁵	1371
3.	Postanowienia wydane przez SKO w wyniku rozpatrzenia zażaleń i ponagleń na bezczynność organu I instancji W tym uznające zażalenia i ponaglenia za uzasadnione	197 53
4.	Akty wydane przez SKO po rozpatrzeniu w trybie Ppsa W tym sprzeciwy	1387 28
5.	Pozostałe ⁶	2540

1.1. Informacja o sposobie załatwiania spraw przez SKO jako organ II instancji 9534

LP.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Decyzje / postanowienia utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje (art. 138 § 1 pkt 1 KPA oraz art. 233 § 1 pkt 1 OP)	2948
2.	Decyzje / postanowienia uchylające decyzje organu I instancji i orzekające co do istoty sprawy oraz uchylające decyzje organu I instancji i umarzające postępowanie (art. 138 § 1 pkt 2 Kpa oraz art. 233 § 1 pkt 2 OP)	2241
3.	Decyzje / postanowienia uchylające decyzje organu I instancji i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia (art. 138 § 2 Kpa art. 233 § 2 OP)	3542
4.	Decyzje / postanowienia umarzające postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 Kpa oraz art. 233 § 1 pkt 3 OP)	28
5.	Pozostałe	775

1.2. Informacja o sposobie załatwiania przez SKO jako organ I instancji

1371

LP.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Postanowienia o wznowieniu postępowania i wyznaczeniu organu właściwego do jego przeprowadzenia (art. 150 § 2 Kpa oraz art. 244 § 2 OP)	2
2.	Decyzje / postanowienia o odmowie wznowienia postępowania (art. 149 § 3 Kpa oraz art. 242 § 3 OP)	4
3.	Decyzje / postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji (art. 61a kpa oraz art. 165a OP, art. 140 § 1 OP)	22
4.	Decyzje / postanowienia stwierdzające nieważność decyzji organu I instancji oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa (art. 156 § 1 Kpa oraz art. 247 § 1 OP)	552
5.	Decyzje / postanowienia o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji (art. 158 § 1 Kpa oraz art. 248 § 3 OP)	23
6.	Decyzje / postanowienia odmawiające uchylenia decyzji po wznowieniu postępowania (art. 151 Kpa oraz art. 245 OP)	19
7.	Decyzje uchylające i rozstrzygające o istocie sprawy oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa wydane po wznowieniu postępowania (art. 151 Kpa oraz art. 245 OP)	19
8.	Decyzje / postanowienia umarzające postępowanie prowadzone w I instancji przez SKO (art. 105 § 1 Kpa oraz art. 208 OP)	21
9.	Pozostałe	709

2. Liczba spraw administracyjnych pozostałych do załatwienia przez SKO w roku objętym informacją.¹⁷

1681

CZĘŚĆ IV

Załatwianie spraw z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowych

LP.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Liczba spraw z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste załatwionych w roku objętym informacją ogółem W tym ugody	214 10
2.	Odpowiedź na skargę do WSA	2
3.	Liczba wniesionych sprzeciwów od orzeczeń SKO	45
4.	Liczba spraw pozostałych do załatwienia przez SKO	100

CZĘŚĆ V
SKARGI DO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

SPRAWY PROWADZONE PRZEZ SKO W TRYBIE PPSA

1.	Liczba spraw w roku objętym informacją ogółem w tym :	1387
1.1	Liczba skarg na decyzję i postanowienia SKO skierowanych do WSA w roku objętym informacją, ogółem	1073
	Wskaźnik zaskarżalności ⁸	11%
1.2	Liczba skarg na bezczynność SKO skierowana do WSA	3
1.3	Liczba skarg uwzględniona przez SKO we własnym zakresie w trybie art. 54 § 3 Ppsa	13
1.4	Liczba skarg kasacyjnych na orzeczenia WSA (w tym zażaleń na postanowienia skierowane przez SKO do NSA)	170
1.5	Liczba innych spraw prowadzonych przez SKO w trybie określonym przepisami Ppsa do WSA ⁹	100
1.6	Sprzeciwy	28

**SKARGI NA AKTY I CZYNNOSCI KOLEGIUM ROZPATRZONE PRZEZ
WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY PRAWOMOCNYMI ORZECZENIAMI
W ROKU OBJĘTYM INFORMACJĄ:**

Liczba orzeczeń WSA w roku objętym informacją ogółem -

1054

w tym:

L.p.	Rodzaj rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Skargi na decyzje i postanowienia rozpoznane przez Sąd w tym:	1048
	uwzględnienie skargi	
2.	Skargi na bezczynność Kolegium rozpoznane przez Sąd w tym:	6
	uznające skargi za uzasadnione	

Odnosniki:

1. dotyczy spraw, które wpłynęły do Kolegium w latach poprzedzających okres objęty informacją, ale nie zostały załatwione przez Kolegium;
2. patrz pkt 1 ppkt 1.2;
3. dotyczy spraw, które wpłynęły do Kolegium w roku objętym informacją, a do których zastosowanie mają przepisy Ppsa tj. m.in. skargi, skargi kasacyjne, zażalenia i inne, wykonywane w trybie tej ustawy – patrz m.in. przyp.11;
4. decyzje (postanowienia) kończące postępowanie odwoławcze (zażaleniowe) prowadzone przed Kolegium jako organem II instancji (w tym art. 134 Kpa) oraz inne wydane w tym postępowaniu np. zawieszenie postępowania – art. 97 § 1 i 98 Kpa lub art. 201 § 1 i art. 204 § 1 Op ;
5. decyzje (postanowienia) wydane przez Kolegium jako organ I instancji np. w postępowaniu dot. stwierdzenia nieważności (art. 156 § 1 Kpa oraz art. 247 § 3 Op) lub wznowienia postępowania (art. 145 § 1 Kpa oraz art. 240 § 1 Op), postanowienia wydane w trybie art. 65 § 1, art. 66 § 1 i 3 Kpa, art. 169 § 4 Op oraz inne wydane w tych postępowaniach np. zawieszenie postępowania – art. 97 § 1 i 98 Kpa lub art. 201 § 1 i art. 204 § 1 Op;
6. np. postanowienie o odmowie przyznania kosztów art. 264 § 1 i § 2 Kpa, postanowienie w sprawie odmowy przeprowadzenia dowodu art. 123 Kpa w zw. z art. 78§1 Kpa;
7. dot. spraw, które nie zostały załatwione przez Kolegium w roku objętym informacją;
8. liczba skarg skierowanych do sądu w stosunku do ogólnej liczby podjętych przez kolegium w roku objętym informacją rozstrzygnięć podlegających zaskarżeniu;
9. obejmuje inne sprawy prowadzone przez Kolegium w trybie przepisów Ppsa, np. wniosek o przywrócenie terminu do WSA.

CZĘŚĆ VI
ANALIZA ORZECZNICTWA KOLEGIUM
W PODZIALE
NA ZESPOŁY ORZECZNICZE

1. Zespół ds. pomocy społecznej z problematyki szeroko rozumianego zabezpieczenia społecznego (w szczególności pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, pomocy materialnej dla uczniów, dodatków mieszkaniowych i świadczeń wychowawczych) rozpatruje sprawy z zakresu:

I. Świadczeń rodzinnych – z ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r.

1. zasiłek rodzinny,
2. dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
3. dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
4. dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
5. dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
6. dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
7. dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
8. dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
9. zasiłek pielęgnacyjny,
10. specjalny zasiłek opiekuńczy,
11. świadczenie pielęgnacyjne,
12. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
13. świadczenie rodzicielskie,
14. zasiłek dla opiekuna,
15. świadczenia nienależnie pobrane,
16. umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
17. odroczenie terminu płatności kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
18. rozłożenie na raty kwoty nienależnie pobranych świadczeń,

II. Świadczeń wychowawczych (500 +) z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r. w tym: świadczenia nienależnie pobrane, umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń, odroczenie terminu płatności kwoty nienależnie pobranych świadczeń, rozłożenie na raty kwoty nienależnie pobranych świadczeń.

III. Spraw związanych z funduszem alimentacyjnym z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r. w tym sprawy o:

1. świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
2. świadczenia nienależnie pobrane przez osobę uprawnioną,
3. umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń przez osobę uprawnioną,
4. odroczenie terminu płatności kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
5. rozłożenie na raty kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
6. uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego przez dłużnika,
7. umorzenie, rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności należności dłużnika alimentacyjnego.

IV. Stypendiów z ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. w tym:

1. szkolnych,
2. dla szczególnie uzdolnionych,

3. zasiłków szkolnych,
4. wstrzymania stypendium szkolnego
- V. Dodatków mieszkaniowego i dodatku energetycznego, wstrzymania wypłaty dodatków oraz orzekanie w sprawie kar pieniężnych za niewykonanie obowiązku zawiadomienia organu przyznającego dodatek mieszkaniowy o wystąpieniu zaległości obejmujących pełne dwa miesiące
- VI Dodatków osłonowych dla gospodarstw domowych rozpatrywanych na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2021r. o dodatku osłonowym
- VII Dodatków węglowych rozpatrywanych na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym
- VIII Dodatków dla gospodarstw domowych rozpatrywanych na podstawie ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw
- IX Dodatków elektrycznych rozpatrywanych na podstawie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej
- X. Karty Dużej Rodziny
- XI. Turnusu rehabilitacyjnego
- XII. Pomocy społecznej, w tym sprawy:
 1. udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
 2. zasiłki okresowe,
 3. zasiłki celowe,
 4. zasiłki specjalne celowe,
 5. zasiłki celowe zwrotne,
 6. pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie,
 7. zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
 8. zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
 9. zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 10. składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
 11. usługi opiekuńcze,
 12. specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 13. miejsca w mieszkaniach chronionych,
 14. dożywianie,
 15. kierowanie do domu pomocy społecznej,
 16. ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej,
 17. umieszczenie w domu pomocy społecznej,
 18. zwolnienie z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej,
 19. zwrot wydatków zastępczo poniesionych przez gminę za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej,
 20. zasiłki stałe,

21. prawo do świadczeń opieki zdrowotnej określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
22. pomoc pieniężna na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
23. skierowanie do środowiskowego domu samopomocy,
24. opłata za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych,
25. zwrot wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej,
26. świadczenia nienależnie pobrane,
27. odstąpienie od żądania zwrotu należności,
28. umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
29. odroczenie terminu płatności kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
30. rozłożenie na raty kwoty nienależnie pobranych świadczeń,
31. gradobicie,
32. susza.

XIII. Piecza zastępcza, w tym sprawy o:

1. świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej,
2. dodatek wychowawczy (500 +),
3. dodatek na dziecko niepełnosprawne,
4. dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
5. świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo,
6. świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
7. środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego,
8. opłata rodziców z tytułu wydatków na utrzymanie dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
9. opłata rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
10. nienależnie pobrane świadczenia pieniężne,
11. zwrot nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych,
12. umorzenie kwoty nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych,
13. odroczenie terminu płatności nienależnie pobranych świadczeń,
14. rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń,
15. pomoc dla osób usamodzielnianych na kontynuowanie nauki,
16. pomoc dla osób usamodzielnianych na usamodzielnienie,
17. pomoc dla osób usamodzielnianych na zagospodarowanie,
18. umorzenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
19. odroczenia terminu płatności opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
20. rozłożenie na raty opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
21. odstępowanie od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

XIV. Rozstrzyganie sporów o właściwość.

XV. Rozpatrywanie ponagieł na nie załatwienie sprawy w terminie.

- XVI. Wniosek organu odwoławczego do sądu rejonowego o ustanowienie kuratora dla osoby nieobecnej.
- XVII. Skarga do sądu.
- XVIII. Skarga kasacyjna.
- XIX. Rozpatrywanie wniosków o zwrot kosztów dla pełnomocnika strony.
- XX. Wynagrodzenie dla kuratora ustanowionego na wniosek organu odwoławczego.
- XXI. Zwrot podania do strony.
- XXIII. Uchybienie terminu do wniesienia odwołania.
- XXIV. Odmowa przywrócenia uchybionego terminu.
- XXV. Zawieszenie postępowania odwoławczego.
- XXVI. Nieważność (z urzędu lub na wniosek strony).
- XXVII. Odmowa stwierdzenia nieważności.
- XXVIII. Wstrzymanie wykonania decyzji w związku z postępowaniem nieważnościowym.
- XXIX. Wznowienie postępowania.
- XXXI. Odmowa wznowienie postępowania.
- XXXII. Wstrzymanie wykonania decyzji w związku z postępowaniem wznowieniowym.

W ramach spraw rozpatrywanych z szeroko rozumianego zabezpieczenia społecznego należy wskazać na następujące problemy orzecnicze:

Brak możliwości odliczania w ustawie o dodatkach mieszkaniowych zasiłku pogrzebowego od dochodu osoby ubiegającej się o dodatek mieszkaniowy. Uzupełnienie w tym zakresie art. 3 ust. 3 ww. ustawy wydaje się zasadne, gdyż wliczanie otrzymywanego zasiłku pogrzebowego do dochodu wnioskodawcy przeczy poczuciu sprawiedliwości społecznej.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z dnia 7.05.2018 r. sygn. IV SA/Gl 319/18 ww. Sąd wskazał na stabilizację linii orzecniczej w zakresie odpłatność za DPS, uzyskaną w wyniku podjęcia w dniu 11.06.2018 r. przez Naczelnego Sądu Administracyjnego uchwały składu 7 sędziów, o sygn. akt I OPS 7/17). Jednakże w dniu 4.10.2019 r. wszedł w życie przepis art. 61 ust. 2d do 2f oraz ust.3 (Dz. U. poz. 1690) ustawy o pomocy społecznej, który doprecyzowuje jak ustalać odpłatność rodziny za pobyt członka rodziny w DPS. Zgodnie z art. 4 ust. 7 ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1690) do postępowań o ustalenie opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 59 i art. 61 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Powyższe spowodowało, że decyzje wydane przez organ I instancji przed wejściem w życie tego przepisu, musiały być uchylone przez organ odwoławczy do ponownego rozpatrzenia z powodu zmiany przepisów regulujących tę odpłatność. Orzecznictwo sądów w zakresie ustalania odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej jest zróżnicowane i rozbieżne. Kwestią budzącą największe wątpliwości interpretacyjne jest określenie kręgu osób zobowiązanych (stron postępowania) – czy wszyscy krewni bez względu na stopień pokrewieństwa winni być od razu stronami postępowania czy też zgodnie z zasadą pierwszeństwa w pierwszej kolejności stronami winni być krewni stopniem bliżsi w stosunku do osoby przebywającej w domu pomocy społecznej a dopiero, gdy ten krąg ten nie wyczerpie wysokości opłaty należy wszczynać postępowanie względem krewnych dalszych stopniem.

Wskazać należy, że w orzecznictwie sądów administracyjnych pojawiają się również wyroki, które nakazują stosować art. 64 ustawy o pomocy społecznej (przesłanki zwolnienia z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej) w sytuacji, gdy odpłatność za pobyt członka

rodziny w domu pomocy społecznej ustalona jest w drodze cywilnoprawnej – na podstawie zawartej umowy. W wyroku WSA w Gliwicach z 7 grudnia 2022 r. sygn. II SA/GI 1228/22 Sąd uznał, że „skoro postępowanie w przedmiocie zwolnienia z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej stanowi odrębne postępowanie administracyjne, to z chwilą złożenia wniosku przez osobę ubiegającą się o to zwolnienie powinno zostać uruchomione właśnie takie postępowanie. Bez znaczenia w tym przypadku jest fakt, czy ustalenie tej opłaty nastąpiło w umowie czy też wynika z decyzji administracyjnej”.

Występują znaczne utrudnienia, przy ustaleniu przez organy I instancji, sytuacji osoby bezdomnej, która po uzyskaniu świadczeń zdrowotnych np. po pobycie w szpitalu nie jest zainteresowana udziałem w postępowaniu dotyczącym prawa do świadczeń zdrowotnych ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Powoduje to również trudności w ustaleniu organu właściwego dla wydania decyzji dotyczącej przyznania prawa do świadczeń zdrowotnych, gdyż często osoba bezdomna po opuszczeniu szpitala „rozmywa się”

Wątpliwości organów administracji budzi kwestia ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego matce dziecka, która po utracie zatrudnienia nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego z ZUS.

Organy I instancji odmawiają przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunom osób, których niepełnosprawność powstała w wieku dorosłym (art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych). Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21.10.2014 r. sygn. akt 38/13, art. 17 ust. 1 b, w zakresie jakim różnicuje prawo do świadczeń jest niezgodny z art. 32 Konstytucji, jednakże w tezach wyroku stwierdza się, iż nie oznacza to uchylecia art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, jak również nie prowadzi to do wykreowania „prawa do żądania świadczenia dla opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych” jeżeli niepełnosprawność podopiecznych nie powstała w okresie dzieciństwa. Jednakże w tezach licznych wyroków wydanych przez sądy administracyjne stwierdza się, iż obecnie ugruntowała się linia orzecnicza, według której po wejściu w życie tego wyroku nie można odmówić przyznania przedmiotowego świadczenia ze względu na moment powstania niepełnosprawności osoby wymagającej opieki, a opieszałość ustawodawcy w tym zakresie nie może utrudniać przyznania prawa do tego świadczenia.

Wskazać należy, że sytuacja związana z ustaleniem uprawnienia do świadczenia pielęgnacyjnego na osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym w sytuacji, gdy żyje jej małżonek i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności została ustabilizowana w skutek uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego siedmiu sędziów NSA z dnia 14.11.2022r. sygn. akt I OPS 2/22, w której wskazano, że „warunkiem przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 ze zm. - dalej ustawa o świadczeniach rodzinnych) osobom wskazanym w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki jest legitymowanie się przez rodziców osoby wymagającej opieki, osoby spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności - art. 17 ust. 1a ustawy o świadczeniach rodzinnych. Warunkiem przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych z tytułu sprawowania opieki nad osobą pozostającą w związku małżeńskim osobie wskazanej w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych innej niż współmałżonek jest legitymowanie się przez współmałżonka

osoby wymagającej opieki orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności - art. 17 ust. 5 pkt 2 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych.”

Zgodnie z art. 27 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych w przypadku zbiegu uprawnień do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4.04.2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów - przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną. Jednakże zgodnie z art. 17 ust. 5 pkt. 1 lit. b wskazanej ustawy świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna. Biorąc pod uwagę uzasadnienie powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, organy I instancji nie przyznają prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z brzmieniem art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, a osoby ubiegające się o te świadczenie składają warunkowy wniosek o uchylenie prawa np. do zasiłku dla opiekuna pod warunkiem przyznania wcześniej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego (które to prawo przyznaje organ odwoławczy biorąc pod uwagę orzecznictwo sądowno-administracyjne). Jednakże organ odwoławczy nie jest uprawniony do wydania decyzji uchylającej decyzję przyznającą wnioskodawcy prawo do zasiłku dla opiekuna bądź innego świadczenia .

W orzecznictwie administracyjnym wskazuje się na nieprawidłowe ograniczenie przez organy administracji przepisu art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a) ustawy o świadczeniach rodzinnych do wykładni literalnej i pomijanie wykładni celowościowej, co zdaniem Sądu doprowadza w konsekwencji do pozbawienia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osoby, która opiekuje się osobami niepełnosprawnymi i są uprawnione do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Sądy stoją na stanowisku, że osoba, która spełnia warunki do przyznania wyższego świadczenia pielęgnacyjnego i chce je otrzymać, a pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, winna móc dokonać wyboru jednego z tych świadczeń poprzez rezygnację z pobierania świadczenia niższego. Wybór może zrealizować poprzez złożenie do organu rentowego wniosku o zawieszenie prawa do emerytury na podstawie art. 103 ust. 3 u.e.r.f.u.s. Zgodnie z tym przepisem, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, może ulec zawieszeniu na wniosek emeryta lub rencisty

W orzecznictwie sądów administracyjnych są rozbieżne poglądy co do tego czy zachodzi sytuacja utraty dochodu wskazana w art. 3 pkt. 23 ustawy o świadczeniach rodzinnych w przypadku zmniejszenia członkowi rodziny wynagrodzenia w związku ze zmniejszeniem czasu pracy.

Wątpliwości budzi przepis art. 5 ust. 7 ustawy o świadczeniach rodzinnych czy w przypadku gdy członek rodziny przebywa w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie np. zakładzie karnym, ustalając dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, nie uwzględnia się jedynie osoby umieszczonej w tym zakładzie czy również jego dochodu z którego często utrzymuje się cała rodzina np. emerytury.

Wątpliwości organów administracji budzi fakt jak ustalać wysokość podatku należnego członka rodziny o który (zgodnie z art. 3 pkt. 1 ustawy) należy pomniejszyć dochód członka rodziny w sytuacji gdy małżonkowie rozliczyli się wspólnie przed urzędem skarbowym, a tylko jedno z nich utraciło dochód. Organy stosują wówczas zasadę proporcjonalności (podatku do dochodu) a z orzecznictwa sądów administracyjnych wynika że należy pomniejszyć dochód o kwotę całego podatku należnego wykazanego przez małżonków w rozliczeniu, co jest działaniem korzystnym dla rodziny.

Ponadto wątpliwości organów administracji budzi fakt czy przyznać prawo do zasiłku pielęgnacyjnego w sytuacji gdy osoba ma przyznane prawo do dodatku pielęgnacyjnego z ZUS ale ma to prawo zawieszona (art.16 ust.6 ustawy o świadczeniach rodzinnych).

Wskazać należy, na orzecznictwo sądów administracyjnych (np. wyrok z dnia 9.03.2020r. sygn. akt II SA/GI 1706/19 WSA w Gliwicach), w którym sąd stanął na stanowisku, że świadczenie wychowawcze przysługuje również osobie sprawującej pieczę nad dzieckiem. Sąd wskazał na przepis art. 4 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci uznaje, że świadczenie wychowawcze przysługuje osobom, o których mowa w ust. 2 do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia, zatem należy przyjąć że z każdym dzieckiem tak określonym, na które przysługuje prawo do świadczenia wychowawczego, związane jest publiczne prawo podmiotowe, które to prawo powinno być przyznane jednej z osób wymienionych w art. 4 ust. 2 ustawy. Nie można dokonywać wykładni ww. przepisu w taki sposób, aby żadna z legitymowanych osób nie uzyskała prawa do świadczenia mimo tego, że jest dziecko które spełnia ustawowe wymogi konieczne do ukształtowania prawa do świadczenia wychowawczego. Sąd uznał, że w takim przypadku prawo do świadczenia wychowawczego winno być przyznane osobie sprawującej pieczę nad dzieckiem (które nie jest rodzicem ani opiekunem faktycznym ani opiekunem prawnym dziecka).

W orzecznictwie sądów administracyjnych podkreśla się, że z dniem śmierci dłużnika alimentacyjnego dziecko traci status osoby uprawnionej do pobierania świadczenia z funduszu alimentacyjnego począwszy od dnia następującego po dacie śmierci dłużnika alimentacyjnego. Obowiązek alimentacyjny wygasa niezależnie od wiedzy osoby pobierającej świadczenie śmierci dłużnika alimentacyjnego. Tym samym w przypadku osoby uprawnionej która nie miała wiedzy, że dłużnik alimentacyjny zmarł mamy do czynienia ze świadczeniami nienależnie pobranymi (art. 2 pkt. 7 lit. a ustawy o pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów) tj. wypłaconymi mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie wypłaty świadczenia w całości lub w części. Okoliczność ta budzi duże zastrzeżenia natury społecznej w przypadku osób uprawnionych które nie miały żadnej wiedzy o dłużniku alimentacyjnym, a ten brak wiedzy wynika z całkowitego zerwania więzi z jego biologicznym dzieckiem, a często również i innymi członkami rodziny.

Wskazać należy, że wejście w życie ustawy o dodatku węglowym, ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw oraz ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej spowodowało olbrzymi wzrost odwołań od decyzji odmawiających prawa do ww. dodatków, odwołań od pism o pozostawieniu wniosków o wypłatę dodatku bez rozpoznania oraz ponagleń. Ustawy te przysparzają sporo wątpliwości interpretacyjnych np. w sytuacji braku wpisu lub błędnego wpisu do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, złożenia kilku wniosków o dodatek węglowy na jeden adres, czy kwestie związane z ustaleniem odrębnego adresu. Problemy interpretacyjne budzi również kwestia, czy zachodzi konieczność podjęcia przez wnioskodawcę działań mających na celu ustalenie odrębnego adresu czy też wystarczy złożone przez wnioskodawcę oświadczenie, że do dnia 30 listopada 2022 r. nie było możliwe jego ustalenie. Wątpliwości budzi również kwestia, czy rozstrzygnięcie złożonego przez wnioskodawcę wniosku wymaga wydania decyzji, czy jedynie winno przybrać formę informacji.

2. Zespół ds. ochrony środowiska z problematyki szeroko rozumianego prawa ochrony środowiska rozpatruje sprawy z zakresu:

- 1) decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach na realizację planowanego przedsięwzięcia;
- 2) sprawy z zakresu stosowania środków finansowych za naruszanie przepisów prawa ochrony środowiska w zakresie opłat za korzystanie ze środowiska;
- 3) sprawy z zakresu ochrony przed hałasem (decyzje o ustaleniu dopuszczalnego poziomu hałasu);
- 4) decyzje dotyczące nałożenia obowiązku ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia; przywrócenia środowiska do stanu właściwego;
- 5) decyzje zobowiązujące do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego;
- 6) sprawy z zakresu projektowania i wykonywania prac geologicznych;
- 7) decyzje dotyczące usuwania odpadów (decyzje nakazujące usunięcie odpadów);
- 8) decyzje dotyczące uzyskania zezwolenie na gospodarowanie odpadów, m.in. na zbieranie odpadów, na przetwarzanie odpadów; cofnięcie uzyskanych zezwoleń; zabezpieczenie wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów wykonania zastępczego;
- 9) sprawy z zakresu gospodarki leśnej, w tym plany urządzania lasów,
- 10) decyzje w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów;
- 11) sprawy związane z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej lub leśnej;
- 12) sprawy z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków;
- 13) sprawy z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminach, w szczególności związane z nałożeniem obowiązku przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej;
- 14) sprawy dotyczące uzyskania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części;
- 15) sprawy dotyczące sprawozdawczości związanej z prowadzenie działalności w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminach;
- 16) sprawy z zakresu administracyjnych kar pieniężnych nakładanych na podmioty prowadzące działalność z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminach; w tym związane z niewypełnianiem obowiązku sprawozdawczego;
- 17) sprawy związane z nakazaniem właścicielowi gruntu, który spowodował zmiany stanu wody na gruncie, które szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania urządzeń zapobiegających szkodom;
- 18) sprawy dotyczące opłat za usługi wodne;
- 19) sprawy z zakresu ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w szczególności dotyczące nakładania grzywien w celu przymuszenia;
- 20) sprawy związane z uzyskaniem zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów;
- 21) sprawy związane z nałożeniem administracyjnych kar pieniężnych za: usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia; usunięcie drzewa lub krzewu bez zgody posiadacza nieruchomości; zniszczenie drzewa lub krzewu; uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa; usunięcie drzewa pomimo sprzeciwu organu, o którym mowa w art. 83f ust. 8 ustawy o ochronie przyrody, i bez zezwolenia, o którym mowa w art. 83f ust. 16 tej ustawy; usunięcie drzewa bez dokonania zgłoszenia, o którym mowa w art. 83f ust. 4 ww. ustawy, lub przed upływem terminu, o którym mowa w art. 83f ust. 8;

- 22) sprawy związane z odroczeniem/umorzeniem/rozłożeniem administracyjnych kar pieniężnych za: usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia; usunięcie drzewa lub krzewu bez zgody posiadacza nieruchomości; zniszczenie drzewa lub krzewu; uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa;
- 23) sprawy związane z odszkodowaniem za usunięcie drzewa lub krzewu;
- 24) sprawy związane z stanowiskami w sprawie aktualności warunków realizacji przedsięwzięcia określone w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- 25) sprawy dotyczące decyzji o wykreśleniu podmiotu z rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami
- 26) sprawy związane z wyłączeniem organów administracji publicznej.

Specyfiką orzekania w sprawach z zakresu szeroko rozumianego prawa ochrony środowiska jest duża liczba aktów prawnych, w oparciu o które wydaje się decyzje administracyjne, a także skomplikowany charakter tych spraw oraz częste zmiany legislacyjne, mające wpływ na kształt orzeczeń w tych sprawach.

Sprawy administracyjne z szeroko rozumianego zakresu prawa ochrony środowiska reguluje kilkanaście ustaw, kilkadziesiąt rozporządzeń wykonawczych oraz szereg aktów prawa miejscowego stanowionych przez organy jednostek samorządu terytorialnego i uchwał tych organów oraz innych aktów. Należy podkreślić, że składy orzekające z zakresu prawa ochrony środowiska i ustaw wchodzących w system prawa ochrony środowiska orzekają w ponad 90 rodzajach indywidualnych spraw administracyjnych.

Na obowiązujące w zakresie ochrony środowiska przepisy prawne wpływ mają nieustannie ewoluujące akty prawne Unii Europejskiej, które wymuszają transpozycję przepisów unijnych do prawa wewnętrznego, a wielokrotnie oddziałują bezpośrednio na stosowanie prawa krajowego. Z tego też względu przepisy prawa polskiego w tym zakresie podlegają częstym zmianom. Bogate i zróżnicowane jest także orzecznictwo sądów administracyjnych w zakresie ochrony środowiska, cechuje je jednak brak jednolitości, co ma bezpośredni wpływ na stopień skomplikowania w podejmowanych przez kolegium orzeczeniach.

Charakterystyczne ponadto dla pracy w zespole orzekającym w sprawach z zakresu ochrony środowiska jest także orzekanie na podstawie delegacji z ustawy - Prawo ochrony środowiska w oparciu o przepisy ustawy - Ordynacja podatkowa w zakresie opłat za korzystanie ze środowiska (jest to znaczna liczba rozpatrywanych spraw) i kar pieniężnych związanych z gospodarowaniem odpadami, oraz rozpoznawanie środków zaskarżenia w oparciu o ustawę o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Trzeba bowiem pamiętać o stale zwiększającym się sięganiu przez organy pierwszej instancji po instrumenty egzekwowania obowiązków wynikających z korzystania ze środowiska. W związku z tym nie obserwuje się zmniejszenia sięgania po instrumenty wynikające z ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W roku 2022 - podobnie jak w latach poprzednich - sprawami dużej wagi były sprawy z zakresu ochrony środowiska dotyczące wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na realizację planowanego przedsięwzięcia. Sprawy te charakteryzują się nadzwyczaj skomplikowanym stanem prawnym, niejednokrotnie zawiłym stanem faktycznym oraz koniecznością zwrócenia uwagi na występujące współdziałanie organów administracji publicznej w procesie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz udział społeczeństwa w postępowaniu o ich wydanie. Na stopień skomplikowania tych spraw nadal wpływa występowanie dużej liczby stron w postępowaniu, a także w wielu przypadkach udział na prawach strony licznych organizacji społecznych, zwłaszcza o profilu ekologicznym. W toku

postępowania pojawiają się też problemy związane z następstwem prawnym podmiotów korzystających ze środowiska i wprowadzających w nim zmiany oraz innych stron uczestniczących w takim postępowaniu, dlatego też niejednokrotnie ustalenia wymagało, czy podmioty odwołujące się posiadały status strony w postępowaniu o wydanie takiej decyzji. Charakterystyczny bowiem dla tych spraw jest duży oddźwięk w społecznościach lokalnych oraz znaczna aktywność organizacji ekologicznych, która to tendencja utrzymuje się od wielu lat. Ponadto podkreślić należy kilkukrotne nowelizacje wspomnianej ustawy również w roku 2019 i w zależności od zamieszczonych w ustawach nowelizujących przepisów przejściowych stosowanie różnych stanów prawnych w danej sprawie. Należy także zwrócić uwagę na istotne zmiany w linii orzeczniczej sądów administracyjnych, co może powodować pewne trudności interpretacyjne w kontekście stale zmieniającego się stanu prawnego. Sprawami szczególnie skomplikowanymi są sprawy z zakresu prawa wodnego, w tym w szczególności sprawy dotyczące zmiany stosunków wodnych, z uwagi na skomplikowany stan faktyczny, jak również zmianą dokonaną w zakresie systemu prawa wodnego, tj. wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. nowej ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Liczba spraw z tego zakresu pozostaje na poziomie z lat ubiegłych.

W 2022 roku na tym samym poziomie co we wcześniejszym okresie sprawozdawczym pozostała liczba spraw z zakresu stosowania środków finansowych za naruszanie przepisów prawa ochrony środowiska w zakresie opłat za korzystanie ze środowiska.

W 2022 roku bez zmian w ilości spraw regulowanych ustawą o odpadach, w szczególności w przedmiocie zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie gospodarowania odpadami, w szczególności zezwoleń na przetwarzanie odpadów, zezwoleń na ich zbieranie i transport. Związane jest to z nowelizacją ustawy o odpadach, która w zasadniczy sposób zmieniła regulacje związane z procedurą uzyskiwania zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów (zwłaszcza w zakresie ochrony przeciwpożarowej), cofania tych zezwoleń, a także - co do zbierania odpadów - w zakresie właściwości organów. W tym zakresie odnotowano również zwiększona ilość spraw dotycząca postępowań wpadkowych w procesie uzyskania ww. zezwoleń, tj. opiniowania planowanej działalności.

Na podobnym jak w ubiegłym roku poziomie utrzymuje się liczba postępowań dotyczących nakazu usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, które charakteryzują się zazwyczaj skomplikowanym stanem faktycznym.

W 2022 liczba spraw z zakresu ustawy o ochronie przyrody, pozostała na podobnym poziomie w stosunku do wcześniejszego okresu sprawozdawczego w szczególności w zakresie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów z terenów nieruchomości, a także kar pieniężnych z tytułu usuwania bez zezwolenia drzew i krzewów z terenu nieruchomości lub w związku z innymi deliktami przewidzianymi ustawą.

Na tym samym poziomie pozostała również liczba spraw z zakresu zgłoszeń instalacji, z których emisja nie wymaga pozwolenia, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.).

W 2022 r. na podobnym poziomie co w poprzednim okresie pozostała liczba spraw związanych ze sprawozdawczością związaną z prowadzenie działalności w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminach.

W 2022 r. wpłynęły również sprawy, z którymi dotychczas zespół ochrony środowiska nie miał do czynienia, m.in. sprawy związane z stanowiskami w sprawie aktualności warunków realizacji przedsięwzięcia określone w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach czy sprawy

dotyczące decyzji o wykreśleniu podmiotu z rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami. Wiązało się to z koniecznością bliższego zapoznania z ww. problematyką.

W 2022 r. liczba wniosków o wyłączenie organów pierwszej instancji od prowadzenia postępowań na nie uległa znaczącej zmianie. Trzeba jednak podkreślić, że obecnie postępowania w sprawie wyznaczenia organu zastępczego cechuje znaczny stopień skomplikowania.

Dla zespołu orzekającego w sprawach z zakresu ochrony środowiska istotny jest również duży stopień ryzyka związany z wysokimi kwotami, w wysokości np. kilku lub kilkunastu milionów złotych, które są przedmiotem orzekania (dotyczy kar administracyjnych, opłat za korzystanie ze środowiska).

3. Zespół ds. podatków i opłat z problematyki podatków i opłat lokalnych rozpatruje sprawy z zakresu:

- 1) podatek od nieruchomości (decyzje wymiarowe dla osób fizycznych, decyzje określające wysokość zobowiązania w podatku od osób prawnych);
- 2) podatek rolny
- 3) podatek leśny
- 4) łączne zobowiązanie pieniężne
- 5) podatek od środków transportowych
- 6) opłata skarbową
- 7) opłata za posiadanie psów
- 8) opłata reklamowa
- 9) opłata targowa
- 10) opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- 11) opłaty za parkowanie
- 12) zwrot dotacji
- 13) postępowanie egzekucyjne w administracji
- 14) zwrot podatku akcyzowego (zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej)
- 15) nadpłaty (stwierdzenia, oprocentowania, zwroty)
- 16) odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania podatkowe
- 17) ulga podatkowa (umorzenia, rozłożenie na raty, odroczenia płatności)
- 18) kara porządkowa,
- 19) rygor natychmiastowej wykonalności,
- 20) koszty postępowania podatkowego,
- 21) zarachowaniu nadpłat lub zaległości podatkowych
- 22) przekazanie zgodnie z właściwością
- 23) zaświadczenia (o pracy w gospodarstwie rolnym, zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach lub stwierdzające stan zaległości)
- 24) sprostowanie, uzupełnienie orzeczenia
- 25) nieważność (z urzędu, odwołania od decyzji wydanych przez Kolegium w I instancji, stwierdzenia nieważności na wniosek strony),
- 26) wyznaczenia organu do załatwiania spraw dot. zobowiązań podatkowych i innych normowanych przepisami prawa podatkowego.
- 27) uchybienie terminu,
- 28) przywrócenie terminu,
- 29) zabezpieczenie zobowiązania podatkowego
- 30) zawieszenie postępowania
- 31) odpowiedzi na skargę
- 32) skargi kasacyjne i odpowiedzi na skargi kasacyjne
- 33) spory kompetencyjne
- 34) ponaglenie na niezakończony terminie.
- 35) odmowa przeprowadzenia rozprawy administracyjnej
- 36) pisma kończące sprawę, odpowiedzi na wezwania
- 37) wstrzymanie wykonania orzeczenia
- 38) ulgi i zwolnienia podatkowe z ustaw covidowych.

W zespole podatków i opłat lokalnych szczególnie trudne i wymagające zwiększonego nakładu czasu na załatwienie, były w 2022 r. sprawy związane z posiadaniem przez przedsiębiorców budynków mieszkalnych oraz ich wykorzystywaniem do prowadzenia działalności gospodarczej. Co do zasady budynki mieszkalne będące w posiadaniu przedsiębiorcy nie stanowią budynków związanych z działalnością gospodarczą. Natomiast na podstawie art. 5 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, rada gminy - w drodze uchwały- określa inną wysokość stawek podatku od nieruchomości, od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. Jeżeli zatem budynek mieszkalny lub jego część, będący w posiadaniu przedsiębiorcy lub innego podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, jest zajęty na prowadzenie działalności gospodarczej, wówczas podlega opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości według stawki od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. Przy czym, wiele trudności sprawiało ustalenie, czy w odniesieniu do budynku mieszkalnego należącego do przedsiębiorcy, będącego osobą fizyczną, prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie najmu i dzierżawy nieruchomości, wynajmującego w budynku lokale mieszkalne na cele mieszkaniowe - mają zastosowanie podwyższone stawki podatkowe. W przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą koniecznym było ustalenie, czy wykorzystuje ona taki budynek lub lokal na swoje cele osobiste, czy też wykorzystywane są one do wykonywania działalności gospodarczej i są niezbędne, aby zrealizować cel takiej działalności. Niejednorodność orzecznictwa w tym zakresie powodowała, że niektóre organy podatkowe traktowały znajdujący się w posiadaniu osoby fizycznej budynek mieszkalny (część budynku), za zajęty na prowadzenie działalności gospodarczej, jeżeli bez wykorzystania budynku mieszkalnego lub jego części, przedsiębiorca nie mógł zrealizować swojego zamierzenia gospodarczego. Nie zawsze przedsiębiorca do osiągnięcia efektów swojej działalności musiał "fizycznie" wykorzystywać składniki swojego majątku. Decydujące znaczenie miało zatem gospodarcze przeznaczenie budynku mieszkalnego (jego części) przez przedsiębiorcę do realizacji określonego rodzaju działalności, o czym przesądzało w szczególności ujęcie go w prowadzonej przez przedsiębiorcę ewidencji środków trwałych, dokonywanie odpisów amortyzacyjnych, czy zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów wydatków dotyczących takiego budynku mieszkalnego (części budynku).

Do kolejnej grupy spraw powodujących znaczące problemy orzecznicze można zaliczyć wszystkie sprawy, które wymagały zastosowania - przy ustalaniu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego - przepisu art. 15zrz ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm. – zwana dalej: „u.s.cov.”) Wykładnia tego przepisu, w odniesieniu do spraw podatkowych była niejednorodna i spowodowała rozbieżność w orzecznictwie. Zgodnie z powołanym art. 15zrz ust. 1 pkt 3 w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg przewidzianych przepisami prawa administracyjnego terminów, w tym terminów przedawnienia nie rozpoczynał się, a rozpoczęty ulegał zawieszeniu na ten okres. Wspomniany przepis uchylony został przez art. 46 pkt 20 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-COV-2 (Dz.U. z 2020 r. , poz. 875), przy czym terminy zawieszono na mocy art. 15zrz ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 podjęły swój dalszy bieg po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie noweli z dnia 14 maja 2020 r., co z kolei wynika z jej

art. 68 ust. 2. Początkowo, w okresie bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia związanego z rozprzestrzenianiem się COVID-19 sądy administracyjne - odwołując się do wykładni funkcjonalnej, celowościowej, systemowej zewnętrznej oraz historycznej - uznawały, że powyższa regulacja ma również zastosowanie do prawa podatkowego i obejmuje swoim zakresem terminy przedawnienia zobowiązań podatkowych uregulowane w art. 70 Ordynacji podatkowej, a okres zawieszenia biegł od momentu wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego. Potwierdzeniem słuszności takiego stanowiska były między innymi wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 25 sierpnia 2020 r., sygn. akt I SA/Łd 319/20 oraz z dnia 12 listopada 2020 r. sygn. akt I SA/Łd 378/20, Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 27 listopada 2020 r. sygn. akt. I SA/GI 1054/20, wyroki NSA: z dnia 19 października 2021 r., sygn. akt III FSK 3975/21; z dnia 2 grudnia 2021, sygn. akt III FSK 4321/21; z dnia 15 lutego 2022 r. sygn. akt III FSK 4834/21; z dnia 17 marca 2022 r., sygn. akt III FSK 4798/21; z dnia 7 czerwca 2022 r. sygn. akt III FSK 5032/21. Odmienne stanowisko, co do wykładni art. 15 zzzr ust. 1 COVID-19, sprowadzające się do niedopuszczalności traktowania przepisów prawa podatkowego, jako przepisów prawa administracyjnego zawarto w prawomocnym wyroku WSA w Warszawie z 31 marca 2022 r. sygn. akt III SA/Wa 1747/21 oraz w nieprawomocnym wyroku WSA w Łodzi z 31 maja 2022 r., sygn. akt I SA/Łd 204/22. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd stwierdził, że termin przedawnienia zobowiązania podatkowego nie jest "terminem przedawnienia przewidzianym przepisami prawa administracyjnego", o którym mowa w wymienionym wyżej przepisie uCOVID-19. Przy czym w wyrokach zawarta została obszerna argumentacja, odwołująca się do stanowiska doktryny wyodrębniającej prawo podatkowe od prawa administracyjnego, w tym glosy B. Brzezińskiego.

Przedstawiony obraz niejednorodnych poglądów występujących w orzecznictwie i piśmiennictwie na temat zakresu obowiązywania art. 15 zzzr ust. 1 uCOVID-19 i możliwości zastosowania go do terminów przewidzianych przepisami prawa podatkowego, a także argumentacja prezentowana przez organy podatkowe oraz podatników spowodowały, że Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie postanowił przedstawić do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego następujące zagadnienia prawne budzące poważne wątpliwości:

1. Czy art. 15 zzzr ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.) dotyczy również wstrzymania rozpoczęcia i zawieszenia biegu terminów przewidzianych przepisami prawa podatkowego?

2. W przypadku pozytywnej odpowiedzi dotyczącej zagadnienia pierwszego, czy art. 15 zzzr ust. 1 wyżej wymienionej ustawy z dnia 2 marca 2020 r. powinien być interpretowany w ten sposób, że z uwagi na wynikający z art. 2 Konstytucji RP ochronny charakter wskazanych w nim terminów, wstrzymanie rozpoczęcia i zawieszenia biegu tych terminów może mieć miejsce jedynie na korzyść podatników?

Dość liczną grupą spraw powodującą szczególną trudność orzeczniczą w roku 2022 były także sprawy dotyczące zwrotu dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem oraz

pobranym w nadmiernej wysokości. Ponadto, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym, w dalszym ciągu sprawy te powodują wiele trudności interpretacyjnych, w szczególności w zakresie kwalifikowania określonych wydatków do mieszczących się w zakresie wydatków przeznaczonych na dofinansowanie realizacji bieżących zadań placówek wychowania przedszkolnego, szkół lub placówek w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej.

Duża czasochłonność w rozpoznawaniu spraw, dotyczyła decyzji wydawanych przez organ I instancji w przedmiocie zastosowania art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, a mianowicie czy skorzystanie ze zwolnienia podatkowego przez podmioty posiadające prywatną infrastrukturę kolejową stanowi udzielenie niedozwolonej pomocy publicznej. Dotychczas organy podatkowe nie analizowały zgodności powołanego przepisu z prawem unijnym, w szczególności art. 3 rozporządzenia Rady nr 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz przepisów krajowych. W odniesieniu do infrastruktury prywatnej, zwolnienie to może bowiem stanowić formę niedozwolonej pomocy publicznej. Przepis art. 7 ust. 1 pkt 1, po jego nowelizacji nie był notyfikowany Komisji Europejskiej, przez co na mocy art. 3 Rozporządzenia Rady powinien wywołać skutek zawieszający jego stosowanie do czasu, gdy Komisja Europejska podejmie decyzję zezwalającą na taką pomoc lub do czasu uznania takiej decyzji za podjętą. Problem ten nie został dotąd rozstrzygnięty, a orzecznictwo administracyjne w tym zakresie jest niejedolite.

Kolejną grupą spraw powodującą szczególne trudności orzecznicze były sprawy z zakresu stosowania art. 6ka ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w brzmieniu obowiązującym w roku 2022 w odniesieniu do nieruchomości niezamieszkałych. W przypadku niedopełnienia przez właściciela nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmiot odbierający odpady komunalne przyjmuje je jako niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne i powiadamia o tym wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz właściciela nieruchomości. Problem dotyczy nieruchomości niezamieszkałych, na których prowadzona jest określona działalność gospodarcza np. biuro rachunkowe, natomiast nie generuje się odpadów we wszystkich frakcjach, które podlegają selektywnej zbiórce wskazanej w uchwale Rady Gminy. W wyniku analizy aktualnego stanu prawnego, jak również obowiązujących na terenie woj. śląskiego uchwał Rad Gmin, składy orzekające zespołu podatków i opłat lokalnych wypracowały wspólne stanowisko uznając za nieuprawnione przyjmowanie przez organy I instancji domniemania, że każda działalność gospodarcza generuje odpady komunalne we wszystkich ich frakcjach, w związku z czym właściciel winien płacić opłatę od każdej frakcji, która zgodnie z obowiązującym regulaminem winna być oddzielnie gromadzona na nieruchomości, nawet jeśli takich odpadów nie generuje. Takie podejście prowadziłoby do naruszenia art. 122 Ordynacji podatkowej, w myśl którego w toku postępowania organy podatkowe podejmują wszelkie niezbędne działania w celu dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy w postępowaniu podatkowym. Założenie, że w obrębie nieruchomości, na której nie mieszkają mieszkańcy, ale powstają odpady komunalne, będącej miejscem wykonywania działalności gospodarczej, powstają odpady we wszystkich frakcjach przynajmniej w minimalnych ilościach, jest nie tylko sprzeczne z zasadą prawdy obiektywnej, ale również z zasadą praworządności (art. 120 Ordynacji podatkowej) i zasadą prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie do organu.

4. Zespół ds. nieruchomości z problematyki dotyczącej aktualizacji opłat z tytułu użytkowania wieczystego rozpatruje sprawę z zakresu:

- 1) Aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego w związku ze zmianą wartości nieruchomości,
- 2) Aktualizacji stawki procentowej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego.
W tym zakresie Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Katowicach wydaje:
 - orzeczenia oddalające wniosek o ustalenie użytkownika wieczystego,
 - orzeczenia ustalające nową opłatę z tytułu użytkowania wieczystego,
 - orzeczenia ustalające stawkę procentową opłaty rocznej
 - postanowienia zatwierdzające ugodę pomiędzy użytkownikiem wieczystym a właścicielem gruntu.

Aktualizacja opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowych regulowana jest przepisami ustawy o gospodarce nieruchomościami i wynika ze zmiany wartości nieruchomości gruntowej oraz zmiany stawki procentowej tej opłaty.

Problemy orzecznicze wynikają przede wszystkim z:

- z wadliwych ustaleń stanu faktycznego i niekompletności dokumentacji, na podstawie której właściciel nieruchomości wypowiedział dotychczasową opłatę roczną lub stawkę procentową opłaty rocznej,
- z braków, którymi były obarczone wnioski inicjujące postępowania przed Kolegium – nie usunięte w toku postępowania przed właścicielem nieruchomości,
- wpływem spraw o skomplikowanych stanach faktycznych wynikających ze stosunków cywilnych ukształtowanych niepełnie przy ustanawianiu użytkowania wieczystego,
- brakiem korelacji pojęciowej wynikających z regulacji przepisów prawa miejscowego z pojęciami ustawowymi,
- nietypowość i skomplikowana problematyka stanów faktycznych wynikających z poszczególnych spraw wynikających z nawarstwienia nieuregulowanych na przestrzeni wielu lat elementów danego stosunku użytkowania wieczystego,
- rozbieżności interpretacyjnej judykatury.
- zmiany przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz wejście w życie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów.

Trudności związane z rozpatrywaniem wniosków w sprawie aktualizacji opłaty wynikają bardzo często z niezrozumienia procedury tego postępowania, które tylko w niewielkim zakresie dopuszcza stosowanie Kpa Wnioski użytkowników wieczystych składane są za pośrednictwem organu wypowiadającego i w bardzo wielu przypadkach wymagają uzupełnienia. Kolegium w konsekwencji musi wzywać skarżących do uzupełnienia wniosku.

Dodatkowe trudności w orzekaniu wynikają ze zmiany przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów. Czynności związane z uzupełnianiem wniosków oraz uzyskanie stanowisk rzeczoznawców majątkowych i oczekiwanie na oceny operatów szacunkowych dokonywane przez komisje przy stowarzyszeniach rzeczoznawców majątkowych znacznie wpływają na wydłużenie terminów załatwienia spraw.

Koniec roku to tradycyjnie okres nasilenia się wypowiedzeń dotychczasowych opłat rocznych, które muszą być doręczone do 31 grudnia, roku poprzedzającego ich obowiązywanie.

Tym samym następuje kumulacja wpływu spraw w pierwszej połowie roku, od którego mają obowiązywać.

5. Zespół ds. zagospodarowania przestrzennego rozpatruje sprawy z zakresu:

- 1) ustalenia warunków zabudowy,
- 2) ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- 3) zmiany sposobu zagospodarowania terenu,
- 4) naliczenia opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości (renty planistycznej),
- 5) naliczenia opłaty adiacenckiej spowodowanej budową urządzenia infrastruktury technicznej lub drogi,
- 6) naliczenia opłaty adiacenckiej spowodowanej podziałem nieruchomości,
- 7) naliczenia opłaty adiacenckiej spowodowanej scaleniem i podziałem nieruchomości,
- 8) lokalizacji nowego lub przebudowie istniejącego zjazdu z drogi publicznej,
- 9) wyrażenia zgody na zbliżenie obiektu budowlanego do zewnętrznej krawędzi jezdni,
- 10) uzgodnienia warunków zabudowy z zarządcą drogi publicznej,
- 11) uzgodnienia warunków zabudowy z organem właściwym w sprawach ochrony gruntów rolnych lub leśnych,
- 12) orzekania o samodzielności lokali,
- 13) kwestii zgodności inwestycji z planem miejscowym,
- 14) wyznaczenia organów,

W toku prowadzenia spraw zespół napotkał następujące problemy orzecznicze:

- 1) Wątpliwości dotyczące stosowania przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami w zakresie opłat z tytułu wzrostu wartości nieruchomości:
 - brak jasnych regulacji nie pozwala na wskazanie zakresu badania operatu szacunkowego przez organy prowadzące postępowanie. Niewątpliwie operat szacunkowy jako dowód w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego winien podlegać ocenie. Jednocześnie operat szacunkowy zawiera informacje specjalistyczne. Część orzecznictwa skłania się ku tezie, że operat szacunkowy stanowi opinię biegłego, która podlega ocenie nie tylko pod względem formalnym, ale również materialnym (np. wyrok NSA w sprawie I OSK 525/12). Jednocześnie prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym wprowadzie organ administracyjny nie powinien wkraczać w merytoryczną zasadność opinii rzeczoznawcy majątkowego, ponieważ nie dysponuje wiadomościami specjalnymi, które posiada jedynie biegły, jednak powinien dokonać oceny operatu pod względem formalnym, tzn. zbadać, czy został on wykonany i sporządzony przez uprawnioną osobę, czy zawiera wymagane przepisami elementy, czy nie zawiera niejasności, pomyłek, braków, które powinny być uzupełnione, aby dokument ten miał wartość dowodową. w tym zakresie organ ma więc prawo zbadać, czy przedłożona mu opinia jest zupełna, logiczna i wiarygodna (np. wyrok WSA we Wrocławiu sygn. akt II SA/Wr 732/12).
- 2) Wątpliwości związane z przepisami ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:
 - o okresie od 2021 r. znacząco zwiększyła się liczba wniosków ustalenie warunków zabudowy dla inwestycji polegających na budowie elektrowni fotowoltaicznych. Tego rodzaju inwestycja wymagają znacznych przestrzeni i znacząco ingerują w ład przestrzenny. W orzecznictwie sądów administracyjnych można wskazać na 2 główne koncepcje stosowania prawa w zakresie możliwości oraz wymogów jakie winna spełnić tego rodzaju inwestycja by możliwe było

ustalenie dla niej warunków zabudowy. Pierwsza z koncepcji pojawiła się m.in. w wyrokach WSA w Poznaniu z dnia 8 sierpnia 2021 r. sygn. akt II SA/Po 672/20 oraz WSA w Gliwicach z dnia 24 listopada 2021 r. sygn. akt II SA/GI 1350/21. Według sądów „wolą ustawodawcy jest, aby inwestycje w ramach, których planuje się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW, były realizowane przede wszystkim na podstawie ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego. Wobec tego, co do zasady wykluczona jest dopuszczalność ustalenia warunków zabudowy dla tego rodzaju zamierzeń w drodze ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, o ile prowadzi to do zmiany przeznaczenia terenu. Zmiana przeznaczenia terenu może zostać dokonana jedynie w drodze uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub też zmiany istniejącego planu.” Według drugiej z koncepcji przedstawionej m.in. w wyroku NSA z dnia 29 czerwca 2022 r. sygn. akt II OSK 1276/21 „lokalizacja farmy fotowoltaicznej, niezależnie od jej mocy, zgodnie z art. 61 ust. 3 upzp nie wymaga w postępowaniu o ustalenie warunków zabudowy oceny przesłanki zasady kontynuacji oraz dostępu do drogi publicznej”. Tak odmienne ocena tych samych przepisów przez sądy uniemożliwia wypracowanie stabilnej linii orzecniczej. Pierwsza z koncepcji jest krytykowana przez inwestorów jako godząca w ich prawa i utrudniająca rozwój elektrowni słonecznych. Druga z koncepcji odbiera gminom prawo do ochrony ładu przestrzennego i sprowadza je do roli bezwolnego wykonawcy woli inwestora.

- zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o ustaleniu warunków zabudowy wydaje się po uzgodnieniu z organami wymienionymi w tym przepisie. Literalne brzmienie tego przepisu może prowadzić do wniosku, że organ, który ma uzgodnić decyzję winien jest otrzymać jej projekt od organu prowadzącego postępowanie. Jednocześnie jednak zgodnie z art. 53 ust. 5 ww. ustawy Uzgodnień, o których mowa w ust. 4 tejże ustawy, dokonuje się w trybie art. 106 Kodeksu postępowania administracyjnego. Jak wynika z treści art 106 § 1 K.p.a. jeżeli przepis prawa uzależnia wydanie decyzji od zajęcia stanowiska przez inny organ (wyrażenia opinii lub zgody albo wyrażenia stanowiska w innej formie), decyzję wydaje się po zajęciu stanowiska przez ten organ. Brzmienie tego przepisu wskazuje na konieczność uzyskania uzgodnienia przed sporządzeniem projektu decyzji. Prowadzi to do sytuacji, w której organ prowadzący postępowanie w sprawie ustalenia warunków zabudowy do części organów przesyła wraz z prośbą o uzgodnienie wnioski inwestora, a do innych organów przesyła projekt decyzji. Taka dychotomia w stosowaniu ww. przepisów wynika z użycia w art. 53 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zwrotu „decyzje wydanie się po uzgodnieniu”. Prowadzi to do absurdalnych sytuacji, w których organ prowadzący postępowania główne sporządza np. projekt decyzji o ustaleniu warunków zabudowy zostawiając wolne miejsce na warunki nałożone przez organ uzgadniający. jednakże organ uzgadniający odmawia uzgodnienia, przez co organ prowadzący postępowania główne ma obowiązek sporządzić nowy projekt decyzji, tym razem o odmowie ustalenia warunków zabudowy. Działanie takie jest niezrozumiałe dla stron postępowania, a co więcej prowadzi do zbędnego przeciągania postępowania. Pojawia się też praktyka, polegająca na dwukrotnym opiniowaniu tego samego projektu. Za pierwszym razem organ uzgadniający opiniuje projekt decyzji z „pustym miejscem” w którym mają być zawarte warunki przez niego nałożone, po czym przesyła organowi prowadzącemu postępowania główne wskazówki co do treści decyzji. Następnie opiniuje pełną treść decyzji, tj. zawierającą także warunki przez niego nałożone. Ta praktykę, która jak widać jest skomplikowana nawet w przypadku konieczności dokonania

uzgodnienia z jednym organem staje się niezmiernie uciążliwa w przypadku konieczności uzgadniania z wieloma organami. Zauważyć też należy, że wątpliwości interpretacyjne pogłębia niestabilne orzecznictwo. Najbardziej skrajne stanowisko zaprezentowano w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2008 r. sygn. akt IV SA/Wa 888/08 w którym stwierdzono, że „nie ma więc wątpliwości co do tego, że organ prowadzący postępowanie główne przesyła do uzgodnienia zarówno projekt decyzji ustalający warunki zabudowy jak i projekt odmawiający ustalenia warunków zabudowy”. Jak zatem wynika z powyższego nieprecyzyjność zapisu w art. 53 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym prowadzi do kuriozalnych interpretacji i jest przyczyną chaosu w orzecznictwie. Na marginesie wskazać należy, że ten sam sąd w wyroku wydanym rok wcześniej stwierdził, że „projekt decyzji odmawiającej ustalenia warunków zabudowy nie powinien być przesyłany do uzgodnienia (patrz: wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 czerwca 2007 r. sygn. akt IV SA/Wa 810/07). Rozwiązaniem tego problemu było jednoznaczne wskazanie w art. 53 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, że projekt decyzji może zostać sporządzony dopiero po dokonaniu uzgodnień z innymi organami. Dzięki temu postępowanie w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego lub ustalenia warunków zabudowy znacznie się uprości, przez co działania organów staną się bardziej zrozumiałe dla stron postępowania. Istotnym jest także to, że taka zmiana przepisu wpłynie na skrócenie czasu trwania postępowania.

- zgodnie z art. 53 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o ustaleniu warunków zabudowy wydaje się po uzgodnieniu z organami wymienionymi w tym przepisie. Kolejnym problemem związanym z ww. przepisem jest pozycja organów prowadzących postępowanie uzgodnieniowe w sytuacji, gdy jest zarządcą lub właścicielem nieruchomości graniczącej z teren inwestycji. Taka sytuacja w szczególności dotyczy zarządców dróg publicznych. Ów organ można również uznawać za stronę w rozumieniu art. 28 Kodeksu postępowania administracyjnego, co oznacza, że mógłby wnosić np. odwołania od decyzji, która uprzednio uzgodnił.

3) Wątpliwości interpretacyjne pojawiające się przy stosowaniu ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali

Zgodnie z art. 2 ust. 2 tejże ustawy samodzielnym lokalem mieszkalnym, w rozumieniu ustawy, jest wydzielona trwałymi ścianami w obrębie budynku izba lub zespół izb przeznaczonych na stały pobyt ludzi, które wraz z pomieszczeniami pomocniczymi służą zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych. Przepis ten stosuje się odpowiednio również do samodzielnych lokali wykorzystywanych zgodnie z przeznaczeniem na cele inne niż mieszkalne. Spełnienie wymagań, o których mowa w w/w przepisie stwierdza starosta w formie zaświadczenia (art. 2 ust. 3 w/w ustawy). Problemy stwarza pojęcie „trwałej ściany”, które nie jest zdefiniowane. Przy jednoczesnym wykluczeniu możliwości uwzględniania w przypadku przedmiotowych zaświadczeń przepisów prawa budowlanego pojawia się problem czy trwałość ściany należy rozpatrywać mając na uwadze materiałem, z którego ścianę wykonano, jej grubość, jej solidność, czy też możliwość szybkiego demontażu lub przestawienia owej ściany. Z przepisu powyższego nie wynika kto może występować o takie zaświadczenie. Orzecznictwo przyjmuje, że uprawnienie to posiada właściciel lokalu. Spory pojawiają się w momencie wystąpienia o wydanie zaświadczenia przez najemcę lokalu lub wspólnotę mieszkaniową. Zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie sądów administracyjnych można znaleźć rozbieżne stanowiska w tej materii.

6. Zespół ds. nieruchomości z szeroko rozumianej problematyki związanej z nieruchomościami rozpatruje sprawy z zakresu:

- 1) udzielania zezwoleń na zajęcie pasa drogowego dróg publicznych,
- 2) wymierzania kar za zajęcie pasa drogowego dróg publicznych bez zezwolenia zarządcy drogi, z przekroczeniem terminu zajęcia określonego w zezwoleniu, o powierzchni większej niż określona w zezwoleniu,
- 3) nakładania obowiązku przywrócenia pasa drogowego dróg publicznych do stanu poprzedniego,
- 4) ustalanie warunków zajęcia pasa drogowego, warunków jego przywrócenia do stanu poprzedniego, a także wysokości opłaty w związku z awarią urządzenia obcego znajdującego się w pasie drogowym,
- 5) udzielania zezwoleń na lokalizowanie w pasie drogowym dróg publicznych urządzeń obcych oraz reklam,
- 6) wydawania zaświadczeń w przedmiocie prowadzonych postępowań dotyczących nieruchomości,
- 7) podziałów nieruchomości,
- 8) rozgraniczeń nieruchomości,
- 9) przekształceń w prawo własności prawa użytkowania wieczystego gruntu,
- 10) sprostowania błędów pisarskich, rachunkowych oraz innych oczywistych omyłek w aktach własności ziemi wydawanych na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. 1971.27.250),
- 11) stwierdzania na podstawie art. 200 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami nabycia, z mocy prawa użytkowania wieczystego gruntów oraz własności budynków, innych urządzeń i lokali przez państwowe i komunalne osoby prawne oraz Bank Gospodarki Żywnościowej, które posiadały w dniu 5 grudnia 1990 r. grunty w zarządzie,
- 12) stwierdzenia nabycie prawa do użytkowania nieruchomości zajmowanej przez rodzinny ogród działkowy na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych,
- 13) ustalenia dodatkowej opłaty rocznej z tytułu niezagospodarowania w terminie nieruchomości pozostającej w użytkowaniu wieczystym,
- 14) wydawania na podstawie ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1495) postanowień ws. zaświadczeń potwierdzających przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntu w prawo własności oraz decyzji ustalających wysokość lub okres wnoszenia rocznej opłaty przekształceniowej,
- 15) Wydawanie decyzji ws. przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w trybie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości (Dz. U. z 2019 r. poz. 1314)
- 16) ustanawiania trwałego zarządu w trybie art. 43 i n. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- 17) aktualizacja i ustalenie opłat i stawek procentowych z tytułu trwałego zarządu w trybie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- 18) przyznania własności w trybie art. 118 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników,

- 19) przeniesienia własności działki i ustanowienie służebności w trybie art. 6 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym,
- 20) stwierdzenia nabycia przez Skarb Państwa własności nieruchomości albo użytkownika wieczystego w trybie art. 9 ust. 2i ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Najważniejsze problemy jakie napotkano w działalności orzeczniczej są związane z wejściem w życie w 2018 r. ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1495). Ustawodawca część kwestii budzących wątpliwości interpretacyjne uregulował w nowelizacji ww. ustawy dokonanej w grudniu 2018 r., w lutym 2019 r. oraz obszerniejszej nowelizacji dokonanej na mocy ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy o Krajowym Zasobie Nieruchomości oraz niektórych innych ustaw. W tej nowelizacji dokonano m.in. od rozszerzenia katalogu gruntów, które podlegają przekształceniu. Skutkowało to koniecznością weryfikacji wydanych postanowień w których wcześniej odmówiono wydania zaświadczeń w przedmiocie przekształcenia prawa. Kwestię sporną stanowi sposób ustalania wysokości opłaty przekształceniowej, udzielania bonifikat oraz terminów wnoszenia opłaty. Trudności w orzekaniu powodowały brak wykształconej praktyki orzeczniczej w organach administracji oraz brak orzecznictwa sądowo administracyjnego w związku ze stosunkowo krótkim okresem stosowania tej ustawy. Kwestią nadal wywołującą problemy orzecznicze są zagadnienia związane z wydawaniem na podstawie przepisów art. 39 ustawy o drogach publicznych przez zarządców dróg zezwoleń na lokalizację urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej (w tym punktów ładowania stanowiących część infrastruktury ładowania drogowego transportu publicznego, oraz urządzeń związanych z ich eksploatacją), a także do innych czynności związanych z eksploatacją tej infrastruktury i tych urządzeń, jeżeli warunki techniczne i wymogi bezpieczeństwa na to pozwalają. Ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1768) wprowadzono w ustawie o drogach publicznych pojęcie: urządzenia obcego i liniowego urządzenia obcego w miejsce odpowiednio: obiektu budowlanego niezwiązanego z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego oraz urządzenia infrastruktury technicznej niezwiązanego z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego. Przy tym do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem 21 września 2022 r. prowadzonych na podstawie przepisów ustawy o drogach publicznych w brzmieniu dotychczasowym stosowano przepisy tej ustawy w brzmieniu dotychczasowym w myśl art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. Zaistniała dwoistość stanów prawnych powodowała w praktyce orzeczniczej Kolegium dodatkowe utrudnienia interpretacyjnej, zwłaszcza że 21 września 2022 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1518), które zastąpiło rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016 r. poz. 124). Decyzje odmowne, od których wnoszone są do Kolegium odwołania w swym uzasadnieniu podnoszą brak wykazania przez wnioskodawców takich zezwoleń - szczególnie uzasadnionego przypadku uzasadniającego lokalizowanie w pasie drogowym takich urządzeń względnie powoływanie się w przypadkach odmowy udzielania takich zezwoleń na podstawy pozaprawne. Jeśli chodzi natomiast o kwestie

nakładania na podstawie art. 40 ust. 12 ustawy o drogach publicznych kar za zajęcie pasa drogowego problematyka orzecznicza dotyczy głównie nieprawidłowo ustalonego stanu faktycznego przez organ I instancji w zakresie dotyczącym przesłanek nałożenia na dany podmiot kary za zajęcie pasa drogowego - a przez to w wypadku ponownego rozpatrywania przez Kolegium pojawiają się trudności dowodowe związane z ustaleniem stanu faktycznego z uwagi na zakończenie jego zajęcia przez sprawcę. Kolegium jako organ odwoławczy rozstrzygający sprawę po raz drugi prowadzi postępowanie, gdy dany pas drogowy nie jest już zajęty.

Kwestią problematyczną są sprawy wydawania negatywnych dla wnioskodawców postanowień opiniujących wstępne projekty podziałów na podstawie art. 93 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, gdzie podstawą odmowy wydania postanowienia opiniującego wstępny projekt podziału jest brak dostępu wydzielanych działek do drogi publicznej. Tymczasem zapewnienie dostępu do drogi publicznej wg kryteriów określonych w art. 93 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami samo w sobie nie podlega co do zasady ocenie na etapie wstępnego projektu podziału. Badanie przesłanek z art. 93 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami następuje dopiero na podstawie mapy podziałowej przyjętej do państwowego zasobu geodezyjnego i karto-graficznego i podlega ocenie w ramach decyzji o zatwierdzeniu podziału względnie jego odmowie - tak w uzasadnieniu wyroku z 15 stycznia 2010 r. (I SA/Wa 1676/09). Zatem w ramach postanowienia podejmowanego w trybie art. 93 ust. 4 i 5 ustawy o gospodarce nieruchomościami nie rozstrzyga się o niedopuszczalności podziału z uwagi na brak dostępu do drogi publicznej. Kwestia dostępu do drogi publicznej stanowi bowiem przedmiot decyzji podejmowanej z uwzględnieniem art. 93 ust. 3 i art. 99 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Przedmiot postanowienia opiniującego wstępny projekt podziału nieruchomości nie obejmuje zatem problematyki dostępu nieruchomości powstających z podziału do drogi publicznej. Na etapie postępowania dotyczącego zaopiniowania wstępnego projektu podziału nie dochodzi ani do przesądzenia o posiadaniu dostępu do drogi publicznej ani też przeciwnie o braku takiego dostępu.

7. Zespół ds. komunikacji i działalności gospodarczej rozpatruje z problematyki komunikacji, zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, działalności gospodarczej z sprawy z zakresu:

- 1) nadzoru nad przyznawaniem uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych;
- 2) nadzoru nad wykonywaniem uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych (w szczególności cofnięcia uprawnień do prowadzenia pojazdów, skierowania kierowców na badania lekarskie, psychologiczne, kontrolne sprawdzenie kwalifikacji);
- 3) dokumentów dotyczących prowadzenia pojazdów mechanicznych (w szczególności zatrzymania prawa jazdy, wydania i wymiany dokumentu);
- 4) unieważnienia egzaminów na prawo jazdy,
- 5) skreślenia instruktora prawa jazdy z ewidencji instruktorów;
- 6) kosztów związanych z usuwaniem pojazdów z drogi publicznej w trybie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym w zakresie nakładania na byłych właścicieli pojazdów obowiązku zapłaty kosztów związanych z usuwaniem, przechowywaniem, oszacowaniem, sprzedażą lub zniszczeniem pojazdu powstałych od momentu wydania dyspozycji jego usunięcia do zakończenia postępowania;
- 7) ulg w spłacie zobowiązań publicznoprawnych dotyczących kosztów związanych z usuwaniem pojazdów z drogi publicznej w trybie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym;
- 8) egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym dotyczących rozpatrywanych spraw;
- 9) wynagrodzenia za dozór i przechowywanie pojazdu usuniętego z drogi publicznej w trybie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym;
- 10) rejestracji pojazdów;
- 11) administracyjnych kar pieniężnych z tytułu niezawiadomienia w terminie starosty o nabyciu lub zbyciu pojazdu, niezarejestrowania w terminie pojazdu sprowadzonego z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 12) administracyjnych kar pieniężnych z tytułu niezwrócenia w terminie blankietów profesjonalnych dowodów rejestracyjnych, profesjonalnych dowodów rejestracyjnych oraz profesjonalnych tablic (tablicy) rejestracyjnych;
- 13) administracyjnych kar pieniężnych z tytułu niewypełnienia obowiązków określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-6 oraz ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 756 z późn. zm.);
- 14) administracyjnych kar pieniężnych z tytułu naruszenia obowiązku prowadzenia wykazu pojazdów używanych w ruchu drogowym z wykorzystaniem profesjonalnego dowodu rejestracyjnego i zalegalizowanych profesjonalnych tablic rejestracyjnych w systemie teleinformatycznym obsługującym centralną ewidencje pojazdów;
- 15) sprawy licencji i zezwoleń na wykonywanie transportu drogowego w zakresie przewozu osób, w tym nakładania kar administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym;
- 16) wygaszenia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 17) cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 18) nadzoru nad agencjami zatrudnienia na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 19) cofnięcia uprawnień diagnosty;
- 20) nadzoru nad prowadzeniem ośrodków szkolenia kierowców;

21) orzekania o utracie dobrej reputacji w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym;

Spośród ww. spraw największą liczbę stanowią sprawy dotyczące nakładania administracyjnych kar pieniężnych z tytułu niezawiadomienia w terminie starosty o nabyciu lub zbyciu pojazdu oraz niezarejestrowania w terminie pojazdu sprowadzonego z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Rozstrzyganie ww. spraw napotyka na trudności wynikające z rozbieżnej wykładni przepisów prawa regulujących tę materię spraw oraz administracyjnych kar pieniężnych, a także z uwagi na brak ukształtowanej linii orzeczniczej, co ma szczególne znaczenie z powodu konieczności uznaniowego ustalania wysokości nakładanych kar. Trudności i wątpliwości wiążą się także ze stosowaniem na gruncie ww. spraw regulacji art. 15^{zzzzzn}2 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 842 z późn. zm.).

Spośród ww. do szczególnie trudnych i wymagających zwiększonego czasu na załatwienie z uwagi na skomplikowany stan faktyczny i prawny oraz wątpliwości orzecznicze wynikające z rozbieżnego orzecznictwa sąduwo-administracyjnego zaliczyć należy sprawy dotyczące: rejestracji pojazdów; kosztów związanych z usuwaniem pojazdów z drogi publicznej w trybie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym; wykreślenia agencji zatrudnienia z rejestru agencji zatrudnienia; unieważnienia egzaminów na prawo jazdy; cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych; cofnięcia uprawnień diagnosty.

W poprzednim roku odnotowano dużą liczbę postępowań administracyjnych prowadzonych w trybie wznowienia postępowania, o wydanie uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych. Postępowania te miały związek z wyrokiem sądu karnego stwierdzającego poświadczenie nieprawdy przy wydawaniu zaświadczenia o ukończeniu kursu ponad 160 osobom.

Odnutowano także regularny wpływ spraw o stwierdzenie nieważności decyzji o rejestracji pojazdu, wydanych wobec tego samego podmiotu, z powodu skierowania decyzji do podmiotu niebędącego stroną w sprawie. W sprawach tych podmiot regularnie, po złożeniu wniosku o rejestrację pojazdu, dokonywał jego zbycia, nie ujawniając zmiany stanu własnościowego pojazdu, co prowadziło do wydania wadliwej decyzji.

8. Z zakresu informacji publicznej:

W 2022 r. przepisy dotyczące dostępu do informacji publicznej nie uległy istotnym zmianom (z punktu widzenia działalności orzeczniczej Kolegium). Działalność orzecznicza w zakresie tego typu spraw — tak jak w latach poprzednich - przebiegała dwutorowo. Z jednej strony Kolegium pełniło rolę organu wyższego stopnia, z drugiej strony, Kolegium było podmiotem (organem) do którego, jako dysponenta informacji występowano z wnioskami o udostępnienie informacji publicznej. W postępowaniach odwoławczych, dotyczących odmowy dostępu do informacji publicznej, kwestią najistotniejszą była definiowanie informacji publicznej, jako przetworzonej oraz ewentualnie ocena czy po stronie wnioskodawcy istnieje szczególnie istotny interes publiczny aby taką informację udostępnić. Znaczna część decyzji organów pierwszych instancji, od których wniesiono odwołanie, została przez Zespół orzeczniczy SKO uchylona do ponownego rozpatrzenia, ze spostrzeżeniem, że dysponent informacji bez szczególnego powodu (chcąc odmówić dostępu do informacji publicznej) stara się maksymalnie dużą liczbę tych informacji traktować jako wymagające przetworzenia. Przykładem nadużycia powyższej kwalifikacji było stwierdzenie, że anonimizacja określonego dokumentu lub zeskanowanie kilku dokumentów (często kilku stron), powoduje konieczność uznania, że wniosek dotyczy informacji przetworzonej, a tym samym należy wykazać występowanie szczególnego interesu publicznego w udostępnieniu takiej informacji. Kolegium Odwoławcze w 2022 r. prowadziło postępowania związane z wnioskami kierowanymi do niego o udostępnienie informacji publicznych. Najczęściej wnioski te dotyczyły udostępnienia określonych decyzji administracyjnych lub postanowień tego organu, ale także znajdowały się wnioski zawierające żądania udostępnienia określonych zestawień danych, w ujęciu statystycznym lub w ujęciu tematycznym. Ubiegłym rok był kolejnym w którym nasilone były kierowania do SKO w Katowicach w trybie dostępu do informacji publicznej (przede wszystkim przez kancelarie prawne), wniosków mających ułatwić wnioskodawcy ustalenie stanów prawnych określonych nieruchomości (zwłaszcza na obszarach inwestycyjnych), poprzez próbę pozyskania informacji czy w przeszłości w tym organie były prowadzone określone czynności orzecznicze związane z tymi nieruchomościami i jaki był ewentualnie ich rezultat. 2022r. to także okres wzmożonych wniosków o dostęp do informacji publicznej przez dziennikarzy, ale także wystąpień innych organów administracji publicznej (które poprzez ww. procedurę) próbują pozyskiwać (bezpodstawnie) materiały do prowadzonych przez nie postępowań. Specyfika postępowania związana z udostępnieniem informacji publicznej polega na stosunkowo krótkim terminie załatwienia sprawy (do 14 dni), co w połączeniu z koniecznością analizy obszernej treści dokumentów chronionych przez organ pierwszej instancji (dokumentacja finansowa, techniczna, umowy, itp.), wymaga szczególnej koncentracji pracy. Nadto zważywszy na odformalizowany sposób składania wniosków o udostępnienie informacji publicznej, nadal częstym zjawiskiem było to, że odwołania składane były z brakami formalnymi (np. bez podpisu osoby wnoszącej odwołanie, bez pełnomocnictwa, itp.), co wymaga od Kolegium przed merytorycznym badaniem sprawy (odwołania) podejmowania dodatkowych czasochłonnych, wstępnych czynności.

9. Z zakresu spraw ogólnych:

Poza sprawami związanymi z dofinansowaniem kosztów kształcenia młodocianych pracowników, ochroną zwierząt, dofinansowaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, świadczeń określonych w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych rozpatrywano także wszelkie sprawy nietypowe i pojedyncze, których nie można przypisać do pozostałych zespołów orzeczniczych SKO w Katowicach (np. umorzenie należności za pobyt w izbie wytrzeźwień, odwołania od „decyzji” o przydziale lokali mieszkaniowych, odmowa wydania zaświadczenia, nałożenia grzywny na świadka, umorzenia należności za pobyt w izbie wytrzeźwień, itp.). Część spraw związanych z orzekaniem w zakresie „Spraw ogólnych” wymaga ich rozpatrzenia w krótszych niż ogólnie przyjęte terminach (np. 7 dni — odebranie zwierzędzia) lub wymagało skoncentrowanych czynności celem szybkiego załatwienia spraw, szczególnie w tematyce związanej z pomocą osobom niepełnosprawnym lub też udzielenia świadczeń pracodawcom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej w związku z wystąpieniem epidemii SARS-Cov2.

PREZES
Samorządowego Kolegium Odwoławczego
w Katowicach

Grzegorz Łaszczyca